

หลักการและเหตุผล

ด้วยเหตุที่ครูมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีข้ออ้างว่า เด็กคนนั้นเป็น LD เด็กคนนี้เป็นสมาธิสั้น เด็กคนนั้นเป็นเด็กซี้เกียจ เด็กสองคนนี้เป็นเด็กที่ขาดเรียนบ่อย สามคนนั้นพ่อแม่พูดภาษาไทยไม่ได้เด็กจึงไม่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้จากพ่อแม่ หรืออีกมากมายหลายเหตุผลที่เราจะได้ยินจากครูผู้สอนทั่วไป แต่จะไม่ได้ยินเหตุผลเหล่านี้จากครูแท้

ครูแท้ จะใช้เทคนิคการสอนหลายอย่าง หลากรส กระทบทุกวิถีทาง วาง ยุทธศาสตร์ให้นักเรียนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้นไปสู่จุดหมายของหลักสูตรให้ได้ โดยให้ทุกสมองเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อป้อนกลับเข้าไปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในสมองของเด็กอย่างเป็นระบบ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสมอง จะเกิดได้เมื่อเด็ก “เกิดการเรียนรู้” โดยเส้นใยประสาทของ สมอง แต่ส่วนเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากกิจกรรมที่ครูจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ ตอกย้ำซ้ำทวนแต่ไม่ซ้ำซาก ถ้าจะให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้ง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติของสมอง ครูจะ ต้องจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน หรือจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาการทางสมอง (Brain-Based Learning : BBL)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาการทางสมอง (Brain-Based Learning : BBL) ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ ที่ให้ทุกโรงเรียนจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั่วประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึ กษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ จึงได้นำ BBL ไปใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนเขียนอักษรไทยด้วยวิธีของนายอรรถพร ดวงเกตุ ศึกษานิเทศก์ สพป .เชียงใหม่ เขต ๑ และการฝึกทักษะการอ่านด้วยหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจกจ่ายให้ ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้อง ได้มาตรฐาน ตามหลักการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้ ๖ ขั้นตอน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สพป.เชียงราย เขต ๑

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง BBL
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน

โดยครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมทั้ง ๖ เรียงตามลำดับที่ละขั้น ดังนี้

๑. เตรียมร่างกายและสมองให้พร้อมเรียนรู้ ด้วยสนามเด็กเล่น BBL
๒. เตรียมความพร้อมเด็กด้วยการขยับกาย ขยายสมองแบบ BBL
๓. สอนอ่าน ด้วยวิธีการสอนแบบ BBL
๔. สอนเขียนอักษรไทยให้ถูกต้องได้มาตรฐาน ตามเอกสาร “ภาษาสวยด้วยมือเรา”
๕. ฝึกทักษะการอ่านซ้ำ ด้วยหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
๖. ให้นักเรียนสรุปบทเรียนด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือช่วยสรุป

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

๑. เตรียมร่างกายและสมองให้พร้อมเรียนรู้ ด้วยสนามเด็กเล่น BBL

คนเราเรียนรู้ด้วยสมอง การให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างน้อยที่สุด ๒๐ นาทีต่อครั้ง โดยเคลื่อนไหวช่วงหลังเลิกแถวตอนเช้า ช่วยให้สมองเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ครูต้องให้เด็กๆ ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ในสนามเด็กเล่น ๘ ฐาน ในพื้นที่ ๕๐๐ x ๕๐๐ เมตร เพื่อพัฒนาสมองให้มีคุณภาพ ได้แก่

- ฐานที่ ๑ วิ่งต่างระดับ
- ฐานที่ ๒ ไต่ตอ
- ฐานที่ ๓ ไต่ตาข่าย
- ฐานที่ ๔ ปีนยางรถ
- ฐานที่ ๕ กระโดดตั่งเต
- ฐานที่ ๖ ไต่ราว
- ฐานที่ ๗ วิ่งแข่ง
- ฐานที่ ๘ โหนบาร์คู่

ถ้ามีพื้นที่น้อย ไม่ได้ตามขนาดที่กำหนด
ให้ใช้จำนวนฐานน้อยกว่านี้ แต่ให้เด็ก
เคลื่อนไหวแบบวนซ้ำฐานเดิม ให้ครบ
๒๐ นาที เพราะถ้าเคลื่อนไหวน้อยกว่า
เวลาที่กำหนดจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลง
โครงสร้างสมองได้

นักวิทยาศาสตร์กล่าวว่า การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นระบบข้างต้น ช่วยเพิ่มการทำงานของสมอง เกิดผลดีกับสมอง ใน ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. ช่วยการทำงานสารสื่อประสาทระหว่างสมองส่วนต่างๆ ให้แข็งแกร่ง
๒. ช่วยให้ร่างกายลำเลียงออกซิเจนสู่สมอง
๓. ช่วยสร้างเซลล์สมองส่วนบันทึกความจำขึ้นใหม่

๔. ช่วยทำให้สมองทำงานดีขึ้นทั้งด้านการจำ และการเข้าใจสิ่งที่ได้เรียน
๕. ช่วยให้สมองสามารถสร้างโปรตีนที่ช่วยการทำงานของเซลล์ประสาท
๖. ช่วยลดระดับสารที่ทำให้เกิดความเครียดต่อร่างกายและจิตใจซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น
๗. ช่วยให้ผ่อนคลายความเจ็บปวด ความกังวล
๘. ช่วยให้สมองหลั่งสารโดปามีน สารแห่งความสุข ที่ทำให้นักเรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ มีแรงจูงใจ
๙. ช่วยให้มีระดับสารเคมีเซโรโทนินที่ช่วยในการจดจำระยะสั้นขณะเรียนก่อนที่จะส่งความรู้ไปเก็บในความจำถาวร
๑๐. ช่วยให้มีสารเคมีในสมองให้ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ และจดจำ สร้างความจำใหม่ๆ ขึ้นในสมอง

หลังจากที่ครูให้เด็กเคลื่อนไหวใน ๘ ฐาน ครบ ๒๐ นาทีแล้ว ให้นักเรียนเข้าห้องน้ำ ล้างมือ ล้างหน้า ระหว่างรอเด็กเข้าชั้นเรียน ครูเตรียมอุปกรณ์ และสื่อการสอนให้พร้อม ทั้งกระดานเคลื่อนที่ติด ชาร์ตสอนอ่าน หรือกระดานตะแกรงติดบัตรคำ บัตรภาพ ไม้ชี้ชาร์ตสอนอ่านซึ่งจำเป็นมากเพราะนักเรียนจะเรียนรู้ว่า สัญลักษณ์แทนเสียงที่ได้ยินนั้น หน้าตาเป็นอย่างไร คำไหนที่ออกเสียงแบบนั้นโดยดูจากคำที่ครูชี้ขณะอ่าน

เมื่อนักเรียนเข้าห้องเรียนครบแล้ว เริ่มเตรียมความพร้อมของเด็กด้วยการขยับกาย ขยายสมองก่อนการจัดการเรียนรู้

๒. เตรียมความพร้อมเด็กด้วยการขยับกาย ขยายสมองแบบ BBL

คนเราจะเรียนรู้ได้ เมื่อสมองพร้อม กิจกรรมขยับกายขยายสมองแบบ BBL เป็นการ อุ่นเครื่อง (warm-up) เพื่อให้สมองน้อยพัฒนา ร่างกายแข็งแรง ส่งผลให้สมองใหญ่ตื่นตัวพร้อมเรียนรู้ ซึ่งครูใช้กิจกรรมนี้ต้นชั่วโมง หรือ ระหว่างชั่วโมงที่เด็กเริ่มล้าจากเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก ทำได้ ๓ วิธีตามแนวของ อาจารย์พร พิไล เลิศวิชา คือ ออกกำลังกายสมอง เคลื่อนไหวเป็นจังหวะ และยืดเส้นยืดสาย โดยในแต่ละชั่วโมง หรือแต่ละครั้งครูจะเลือกวิธีใดก็ได้ที่ง่าย และเหมาะกับเด็ก

ขยับกาย ขยายสมองแบบ BBL มี ๓ วิธี ได้แก่

๑. ออกกำลังกายสมอง (Brain Exercise)

ก่อนที่จะขยับกาย ขยายสมอง ให้ครูเตรียมชาร์ตบทอ่านก่อน เพื่อช่วยฝึกการอ่าน ดังนี้

๑.๑ ให้ครูทำชาร์ตบทคล้องจอง บทเพลง หรือบทกลอน ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ที่เด็กๆ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกคน โดยต้องเขียนไว้ล่วงหน้าด้วยตัวอักษรไทยที่สวยงาม เขียนถูกต้องตามมาตรฐานที่ได้รับการอบรมการเขียน ศึกษาได้จากเอกสาร “ภาษาสวยด้วยมือเรา” ของ ศน.อรรณพ ดวงเกตุ วิทยากรอบรมการเขียนให้ครูผู้สอนภาษาไทย ป.๑ ทุกคนไปแล้วเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุม พวงแสด ๒ สพป.เชียงราย เขต ๑

๑.๒ การเขียนชาร์ตให้วันวรรคแต่ละคำเป็นคำๆ เพราะสายตาและความแม่นยำของเด็กยังไม่พร้อมในการแยกแยะคำ และเมื่อครูใช้ไม้ชี้คำให้นักเรียนอ่าน ก็จะช่วยให้เด็กอ่านออกได้เร็วขึ้นไม่อ่านแบบยืดยาว

๑.๓ ติดชาร์ตบนกระดานเคลื่อนที่ หรือที่ที่เด็กสามารถเห็นได้ในระดับสายตา เห็นชัดทุกคน และไม่ติดสูงเกินไป ให้เด็กสามารถใช้ไม้ชี้คำได้ถึงขณะอ่าน

เมื่อเด็กท่องบทในชาร์ตบ่อยๆ เด็กจะจำได้ และสามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะ บทเพลง บทกลอน หรือคำคล้องจองนั้นได้

นอกจากนี้ ยังต้องมีการฝึกสมองทั้งสองซีก โดย ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายข้ามแกนกลางของลำตัว เพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีกซ้าย และซีกขวา ต้องทำสม่ำเสมอทุกวันจนเด็กๆ ทำได้ถูกต้อง จึงใช้ท่าทางที่ยากขึ้น โดยใช้คำคล้องจอง หรือเพลงประกอบ ซึ่งครูเริ่มต้นสอนฟังคำคล้องจองปากเปล่าโดยยังไม่ใช่ ชาร์ต นักเรียนเคาะจังหวะ เช่น

- “จับหู จับจมูก ” ให้เด็กใช้มือขวาจับหูซ้าย และใช้มือซ้ายจับจมูก แล้วปรบมือตรงหน้า จากนั้นสลับเป็นมือขวาจับจมูก มือซ้ายจับหูขวา ด้วยคำสั่งซ้ำๆ และเร็วขึ้น
- “ตบมือ ตบโต๊ะ ” ให้เด็กตบมือ ๑ ครั้ง สลับกับตบโต๊ะ ๑ ครั้ง ให้ถูกจังหวะการท่องคำคล้องจอง แม่ไก่ในตะกร้า คำคล้องจอง สระอา ปา ป่า หรือคำคล้องจองอื่นๆ ที่ครูรู้จัก และเสาะหามาได้
- “จับคู่ ตบมือ สลับซ้าย ขวากับเพื่อน ” ให้เด็กตบมือตัวเอง แล้วตบมือกับเพื่อนที่เป็นคู่ พร้อมท่องคำคล้องจอง หรือร้องเพลง ฯลฯ

ข้อห้าม

✗

ไม่เขียนในชาร์ตฝึกอ่านเป็นข้อความยาว เพราะเด็กอ่านยาก ไม่สนใจให้เด็กอยากอ่าน

✗

ไม่ชี้คำอ่านแบบลากไม้ยาวไปจนจบความ ให้ชี้ตรงคำที่เด็กอ่านและยกไม้ชี้คำต่อไป

๒. เคลื่อนไหวเป็นจังหวะ (Rhythm)

ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระโดยใช้เสียงเพลง จังหวะ ทำนองของคำคล้องจอง หรือใช้อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น แก้วพลาสติกเนื้อทราย แท่งไม้เคาะจังหวะ เพื่อฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยใช้คำคล้องจอง บทเพลง บทกลอนเป็นตัวกำกับ จังหวะการเคลื่อนไหว เช่น

- เคาะแก้วที่มีตนเอง สลับกับเคาะโต๊ะ
- เคาะแก้วที่โต๊ะ แล้วเคาะที่มีมือเพื่อน
- เคาะแก้วกับโต๊ะเป็น ๓ จุด รูปสามเหลี่ยม

ใช้อุปกรณ์เคาะเป็นประกอบคำคล้องจอง โดยอาจเป็นคำคล้องจองที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลังเรียน เช่น สระอา ปาป่า เมื่อกำลังสอนสระอา คำคล้องจอง ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่ ขณะกำลังสอนสระ ใ ใม่ม้วน เป็นต้น หรือคำคล้องจองอื่นๆ ที่ตลก สนุก เช่น ผีตัวดำ แมงมุมขยุ้มหลังคา แม่ไก่ในตะกร้า

ข้อห้าม

✖ ไม่ใช้อุปกรณ์ที่เคาะแล้วเกิดเสียงดังจนเป็นอันตรายต่อหู หรือเจ็บมือ

✖ ไม่ใช้อุปกรณ์ที่เคาะแล้วบวม แดงง่าย หรือไม่เกิดเสียง

๓. ยืนเส้นยืดสาย (Stretching)

ให้เด็กทำกิจกรรม โยคะ ง่ายๆ ใช้ได้กับเด็ก ป.๑-๖ เพื่อยืดเส้นยืดสาย โดย ครูชูการ์ตรูป ทำทางโยคะให้ดู นักเรียนทำตามนั้นตามค้างไว้ ๑๐-๓๐ วินาที นานวันที่เด็กทำได้ดี ขึ้นก็สามารถให้ค้างทำนั้นไว้ ๑ นาทีได้ ให้เด็กหายใจตามปกติขณะค้างอยู่ ในท่าต่างๆ ทำให้สมองน้อยพัฒนา ร่างกายแข็งแรงมีพัฒนาการดีขึ้น

กิจกรรมขยับกาย ขยายสมองแบบ BBL ครูให้เด็กๆ ทำโดยใช้เวลาไม่เกิน ๕ นาที ก่อนสอนเนื้อหา ซึ่งในการสอนภาษาไทย ต้องสอนเรียงตามลำดับ คือ ให้เด็กฟัง พูด จากนั้นจึงสอนอ่าน และเขียน

๓. สอนอ่าน ด้วยวิธีการสอนแบบ BBL

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ กำหนดให้ครูจัดลำดับเนื้อหาการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ ตามลำดับเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ครูจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามลำดับเนื้อหา ดังกล่าวตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง BBL ดังนี้

๑. **ครูนำเสนอความรู้ใหม่ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ** โดยเป็นสื่อที่เปิดทางให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสื่อของจริง บัตรภาพ บัตรคำ ชาร์ต บทกลอน บทเพลง คำคล้องจองที่ติดไว้บน กระดานติดชาร์ต และใช้กระดานเคลื่อนที่สำหรับติดสื่อการสอน ครูดำเนินการ ดังนี้

การสอนอ่าน

๑.๑ สอนอ่านพยัญชนะ ก จ ด ต บ ป อ ที่ละตัวพร้อมกับภาพ ไก่ จาน เด็ก เต่า ใบไม้ ปลา อ่าง เพื่อทบทวนการรู้จักพยัญชนะก่อนสอนอ่าน สะกดคำ ตรวจสอบการเรียนรู้พยัญชนะของเด็กด้วยเกมจับคู่ เกมแข่งขันจับคู่ภาพกับพยัญชนะ ฯลฯ

๑.๒ แนะนำสระ อะ โดยการให้เด็กพูดตามครู และตอบคำถาม นี้เรียกว่าสระอะไร มีไว้ทำไม ครูแนะนำว่า สระ อะ จะเขียนไว้ข้างหลังพยัญชนะ

๑.๓ เริ่มสอนอ่านสะกดคำที่เป็นอักษรกลาง ได้แก่ ก จ ด ต บ ป อ ส่วนอักษร ฎ ฏ ไม่ต้องนำมาสอนสะกดคำในระยะเริ่มแรก สระที่นำมาสอนสะกดคำ เริ่มต้นที่สระ - อะ โดยครูทำชาร์ตอ่านติด กับกระดาน เคลื่อนที่ โดย เขียนชาร์ตแบบ เว้นให้มีระยะห่างระหว่างพยัญชนะ สระ และคำ เพื่อให้เห็นเป็นแบบรูป (Pattern) ที่ง่ายสำหรับการจดจำ และเรียนรู้ของสมอง ดังในภาพ

สอนอ่านสะกดคำโดยครูชี้ที่

ก อะ กะ (กอ อะ กะ)

จ อะ จะ (จอ อะ จะ)

ฯลฯ

ก	ะ	กะ	...กะทิ.....
จ	ะ	จะ	...จะไป.....
ด	ะ	ดะ	.....
ต	ะ	ตะ	.....
บ	ะ	บะ	.....
ป	ะ	ปะ	.....
อ	ะ	อะ	.....

๑.๔ ให้เด็กเชื่อมโยงคำที่อ่านไปแล้วข้างต้นกับชื่อคน สัตว์ สิ่งของที่เด็กๆ รู้จัก เชื่อมโยงกับ คำพูดที่เด็กๆ เคยใช้ และมีคำเหล่านี้อยู่เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว เพราะสมองต้องการรู้ว่าสิ่งที่ตัวเอง กำลังเรียนนั้น มีความหมายเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ของตนเองอย่างไร ตรงไหน ซึ่งจะช่วยให้เด็กจดจำ และ เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น โดยให้เด็กพูดบอก ครูเขียนบนชาร์ตที่เว้นว่างไว้ เช่น

กะ มีในชื่อของ กะทิ กะปิ / บะ มีในชื่อของ บะหมี่ / จะ มีในคำว่า จะมา จะไป ฯลฯ

๒. เด็กลงมือเรียนรู้ ฝึกฝน ฝึกทำ ด้วยตนเอง โดยครูใช้สื่อหลากหลายรูปแบบในเนื้อหาแต่ละเรื่อง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ ย้ำทวน จนเกิดการเรียนรู้ และเห็นแบบรูป (pattern) ของความรู้ นั้น เช่น

๒.๑ สื่อแบบที่ ๑ บัตรพยัญชนะอักษรกลาง ก จ ด ต บ ป อ บัตรสระ - อะ จำนวนเท่ากับ พยัญชนะ และบัตรคำ กะ จะ ตะ บะ ปะ อะ โดยเตรียมให้เป็นชุดจำนวนเท่ากับกลุ่มของเด็กที่ครูจัดไว้ เช่น กลุ่มละ 3-5 คน ให้เด็กได้หยิบ จับมาวาง ในถ้วยน้ำจิ้มใบเล็กๆ เพื่อ ประสมพยัญชนะกับสระให้ เหมือนกับที่ได้เรียนไปแล้ว

๒.๒ สื่อแบบที่ ๒ ครูทำใบงานที่มีคำที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วข้างต้น โดยมีคำอื่นๆ ที่ได้เรียนปะปนอยู่ด้วย และให้เด็กเลือกวงกลมคำที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และอ่านให้ครู / เพื่อนฟังเพื่อตรวจสอบ

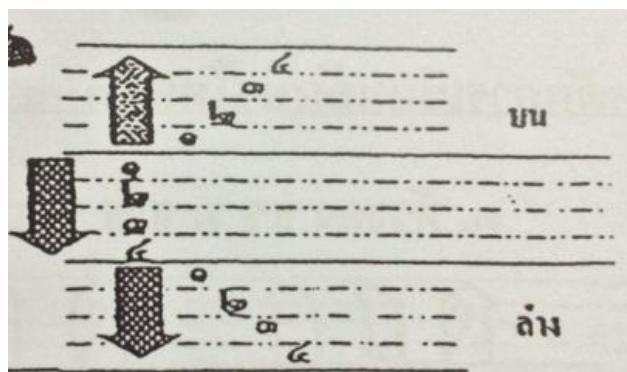
๒.๓ สื่อแบบที่ ๓ ครูทำใบงานที่มีคำที่เรียนมาข้างต้น ที่ขนาดอักษรใหญ่ และให้เด็กตัดแยกพยัญชนะและสระออกจากกัน แปะพยัญชนะติดกับหลอดดูด แปะสระกับหลอดดูดอีกหลอดโดยใช้สก็อตเทปใส นำหลอดดูดที่แปะพยัญชนะ สระแล้ว แปะใส่แก้วกระดาษที่มีคำ “พยัญชนะ” และ “สระ” ครูตรวจสอบความถูกต้องของแต่ละกลุ่ม

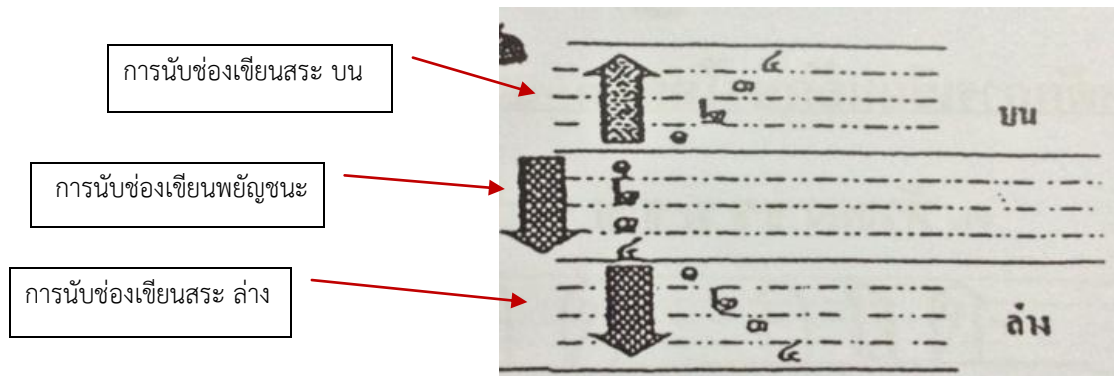
ในขั้นตอนนี้ ครูออกแบบสื่อได้หลายแบบตามต้องการ โดย เด็กต้องได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อหลากหลายรูปแบบตามวิธี BBL ได้แก่

๑. เป็นสื่อที่ นักเรียนได้ เคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ตบมือ ตบการ์ดคำศัพท์ ถือบัตรพยัญชนะ สระโดยไม่ปล่อยให้นักเรียนนั่งโต๊ะเฉยๆ ฟังครูพูดสอนอย่างเดียว
๒. เป็นสื่อที่นักเรียนต้องได้ลงมือใช้สื่อ และเครื่องมือต่างๆ เช่น ตัด แปะ จับคู่ เขียนคำ
๓. เป็นสื่อที่นักเรียนได้ลงมือทำเองทุกคน
๔. เป็นสื่อที่นักเรียนต้องได้ฝึกทำซ้ำๆ จนเข้าใจ มองเห็นแบบรูป (pattern) ขององค์ความรู้ชัดเจน และสนุกสนาน
๕. สื่อแต่ละรูปแบบต้องแปลกใหม่ น่าสนใจ อยากเรียนรู้ด้วยสื่อชิ้นนั้นโดยไม่เบื่อ สื่อกระตุ้นให้อยากรู้

๔. สอนเขียนอักษรไทยให้ถูกต้องได้มาตรฐาน ตามเอกสาร “ภาษาสวยด้วยมือเรา”

เมื่อเห็นว่า เด็กเรียนรู้แล้ว จดจำเนื้อหาได้แล้ว ครูจึงนำใบงานบรรทัด ๕ เส้น ที่มีหมายเลขกำกับช่องทั้ง ๔ ช่อง มาให้เด็กทุกคน เพื่อฝึกเขียนพยัญชนะ และสระให้ถูกต้องตามมาตรฐานตามหลักการที่ได้รับจาก ศน.อรณพ ดวงเกตุ

ข้อสังเกต “เกณฑ์” การเขียนพยานะ

ดังนั้น

๑. เส้น จุด ๒ จุด กับ เส้นยาว ที่ใช้ในการแบ่งบรรทัดให้เป็น ๔ ส่วน ใช้เป็นเกณฑ์ในการเขียนความกว้างของพยัญชนะไทย

๒. เมื่อเทียบกับเกณฑ์ ที่ ๑ วรรณพ ดวงเกิดุ ใช้เป็นตัวกำหนดในการเขียนพยัญชนะ จะมีความกว้างของอักษร ๓ ขนาด คือ

๒.๑ พยัญชนะที่มีความกว้างขนาดครึ่งช่อง ได้แก่ ข ช ซ ฌ

๒.๒ พยัญชนะที่มีความกว้างขนาดหนึ่งช่อง ได้แก่ ก ค ฆ ง จ ฉ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห อ ฮ

๒.๓ พยานุชนะที่มีความกว้างขนาดหนึ่งช่องครึ่ง ได้แก่ ฦ ฦ ฦ ฦ ฦ

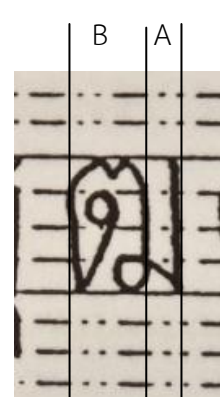
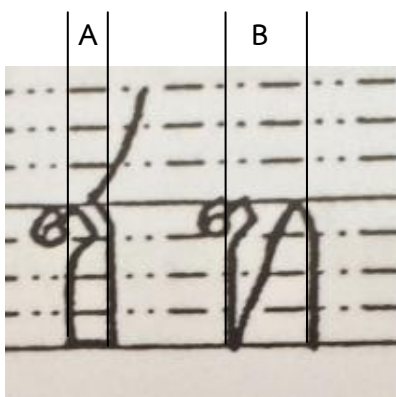
ดังนั้น การเขียนพยานะต้องใช้เส้น “จุด ๒ จุด” และ “เส้นยาว” เป็นตัวกำหนดความกว้างของพยานะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

๑. ความกว้างของพิณขณะขนาดครึ่งซ็อก จะมีความกว้างเท่ากับ “เส้นยาว” คือ ซ็อก A

๒. ความกว้างของพยัญชนะขนาดหนึ่งช่อง จะมีความกว้างเท่ากับ “เส้นยาว+จุด ๒ จุด คือ ช่อง B

๓. ความกว้างของพยัญชนะขนาดหนึ่งช่องครึ่ง จะมีความกว้างเท่ากับ “B+A” (C)

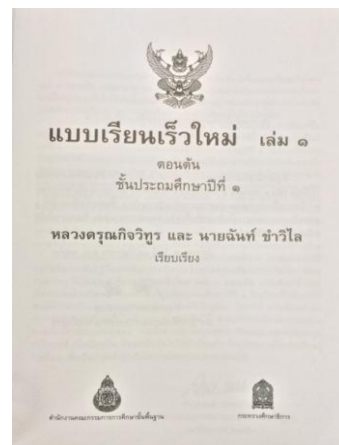
การสอนเขียนให้เด็ก จึงต้องใช้ “เกณฑ์” นี้เพื่อให้เด็กกะขนาดความกว้างของพยัญชนะได้ง่ายขึ้น

เมื่อเห็นว่าเด็กเขียนได้ถูกต้องแล้ว ให้นำคำจากการทำกิจกรรมฝึกฝน จากสื่อการสอนแบบ ๑-๓ มาเขียนในใบงานอีกครั้งหนึ่ง

๕. ฝึกทักษะการอ่านซ้ำ ด้วยหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

แบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นหนังสือเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำหนังสือเรียนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเรียงลำดับเนื้อหาการสอนภาษาไทยได้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาของภาษาไทยมาจัดพิมพ์ใหม่ และแจกจ่ายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ โดย เป็นแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ และแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ กำหนดให้ครูผู้สอนภาษาไทย ใช้หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอน ต้น ในการฝึกทักษะการอ่านออกเสียงของนักเรียน หลังจากที่ครูให้ความรู้ใหม่ เด็กลงมือเรียนรู้ ลงมือฝึกฝน และลงมือทำกิจกรรมความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมีความเข้าใจและอ่านได้แล้ว เพื่อเป็นการฝึกซ้ำ ย้ำทวน และนำความรู้ที่ได้ใหม่มาใช้ในการอ่านหนังสือเล่มนี้

วิธีการฝึกอ่านจากหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ สามารถทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. **ให้อ่านจากชาร์ต** ครูนำชาร์ตตารางฝึกอ่านหาในหนังสือมาเขียนด้วยอักษรตัวใหญ่ เมื่อเห็นว่าเด็กอ่านเป็นแล้วจึงให้นักเรียนอ่านจากหนังสือ
- ตัวอย่าง บทที่ ๑** ครูใช้ไม้ชี้พยัญชนะ สระ และคำ ตามลำดับแล้วอ่านออกเสียงเพื่อให้เด็กเห็นการประสมพยัญชนะ กับ สระ แล้วออกมาเป็น คำ ดังนี้
  - ฝึกอ่านเพื่อให้จำพยัญชนะให้อ่านจากบนลงล่าง คือ อ ะ อะ (อ่านว่า ออ อะ อะ)
  - ก ะ กะ (อ่านว่า กอ อะ กะ) ไปจนถึง ป ะ ปะ (อ่านว่า ปอ อะ ปะ)
  - ฝึกอ่านเพื่อให้จำสระให้อ่านจากซ้ายไปขวา คือ อ ะ อะ (อ่านว่า ออ อะ อะ)

อ ำ อา (อ่านว่า ออ อา อา) อ ั อี (อ่านว่า ออ อี อี) อ ึ อี (อ่านว่า ออ อี อี) ซึ่งการอ่านแบบให้จำสระต้องสอนสระให้ครบทุกตัวในตารางอ่านแล้ว

สามารถทำชาร์ตฝึกทักษะการอ่านที่ละสระก็ได้ ดังตัวอย่าง

	อักษรกลาง + สระ ะ		อักษรกลาง + สระ ำ	
2. ซึ่สระ		ะ		ำ
1. ซึ่พยัญชนะ	อ	อะ	อ	อา
	ก	กะ	ก	กา
	จ	จะ	จ	จา
3. ซึ่คำ	ด	ดะ	ด	ดา
	ต	ตะ	ต	ตา
	บ	บะ	บ	บา
	ป	ปะ	ป	ปา

๒. การฝึกอ่านจากหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ซึ่งใช้วิธีนี้ได้เมื่อเด็กเรียนรู้สระครบตามที่ มีแบบฝึกอ่านบทที่ ๑ แล้ว หรือ หากยังสอนไม่ครบ แต่ต้องการฝึกการอ่านจากหนังสือ ก็สามารถทำได้โดยให้เด็กอ่านเฉพาะสระที่เรียนไปแล้ว ส่วนสระอื่นๆ ยังไม่让孩子อ่าน

บทที่ ๑

สอนวิธีผสมพยัญชนะกับสระ ถ้าบทไหนให้จำสระ ให้อ่านจากซ้ายไปขวา ถ้าบทไหนให้จำพยัญชนะ ให้อ่านจากข้างบนลงมาข้างล่าง

หรืออ่านจากข้างล่างขึ้นไปข้างบนเป็นแถวๆ

ลำดับ 2 ซึ่สระ

ลำดับ 1 ซึ่พยัญชนะ

ลำดับ 3 ซึ่คำ

อ	อะ	อา	อิ	อี	อึ	อุ
ก	กะ	กา	กิ	กี	กุ	กู
จ	จะ	จา	จิ	จี	จุ	จู
ด	ดะ	ดา	ดิ	ดี	ดู	ดู
ต	ตะ	ตา	ติ	ตี	ตุ	ตู
บ	บะ	บา	บิ	บี	บู	บู
ป	ปะ	ปา	ปิ	ปี	ปู	ปู

๖. ให้นักเรียนสรุปความรู้ด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือช่วยสรุป

เป็นขั้นการนำประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากการให้ความรู้ใหม่ของครู และการเรียนรู้จากการลงมือทำ และการฝึกฝนด้วยตนเองของเด็กมาสรุปอีกครั้ง ซึ่งขั้นนี้จำเป็นมากที่ครูจะละเลยไม่ได้ เพราะเด็กต้องมาสรุปความรู้ที่ได้เรียนให้ชัดเจนอีกครั้ง เพราะเด็กอาจทำงานที่ฝึกฝนมาผิดพลาด ทำแบบฝึกหัดไม่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ความคิดรวบยอด (Concept) ที่คิดแม้จะมีการแนะนำเด็กแล้วในชั้น านก็ตาม โดยให้ครูผู้สอน ช่วยสรุปความรู้ร่วมกับเด็กได้หลายวิธี ดังนี้

๑. **สรุปความรู้โดยใช้กระดานเคลื่อนที่** โดยติดชาร์ตหรือข้อมูลที่ต้องการจะสรุปไว้ให้เด็กมองเห็นแบบรูป (Pattern) ของความรู้แต่ละชุดที่สอนแล้ว

๒. **แสดงหัวข้อหรือประเด็น** ที่เรียนในครั้งนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้เด็กเห็นกรอบข้อมูลทั้งหมดที่เรียนมา

๓. **แยกหมวดหมู่ ข้อมูลให้ชัดเจน** โดยครูออกแบบการจัดหมวดหมู่ข้อมูลบนกระดานเคลื่อนที่ให้ชัดเจน โดยใช้สี ขนาดตัวหนังสือ ระยะห่าง ที่ว่าง และเส้นช่วยในการแบ่งตำแหน่งของข้อมูลแต่ละหมวดหมู่ ซึ่งการแบ่งหมวดหมู่แบบนี้ จะช่วยให้สมองจดจำได้เร็วและง่ายขึ้น

๔. **สรุปความรู้เป็นนามธรรม** หลังจากที่ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่จากสื่อรูปธรรมในการสอนขั้นที่ ๒ และ ๓ แล้ว เด็กจะมีความพร้อมที่จะสร้างความเข้าใจเป็นนามธรรม เช่น ฝึกอ่านสะกดคำอักษรกลางจนครบทุกตัวและทุกสระแล้ว จึงนำเสนอประเด็นที่ต้องสรุปอีกครั้งว่า คำ ประกอบด้วย พยัญชนะ และสระ/ สระในภาษาไทยจะวางอยู่ข้างหน้าพยัญชนะ ได้แก่ สระ ..... สระที่วางอยู่ข้างหลังพยัญชนะ ได้แก่ ..... สระที่วางอยู่บนพยัญชนะ ได้แก่ ..... สระที่วางอยู่ข้างล่างพยัญชนะ ได้แก่ ..... เป็นต้น

๕. **สรุปโดยใช้ Geographic Organizers หรือ GO** เพื่อกระตุ้นให้เกิดทักษะมากขึ้น และเพื่อให้เด็กมีความรู้เป็นระบบมากขึ้น ใช้ความคิดมากขึ้น ซึ่ง ครูสามารถออกแบบ GO ใช้ได้เองและที่ครูผู้สอน BBL เผยแพร่ในกลุ่มเฟซบุ๊ก (face book) “พลิกโฉมโรงเรียน ด้วยแนวคิด BBL” และ “Bbl Brain-based Learning Thailand”

กล่าวโดยสรุปแล้ว การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบ BBL มีขั้นตอนการสอนหลักๆ เพียง ๔ ขั้นตอน แต่กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพป .เชียงราย เขต ๑ ได้ปรับเปลี่ยนขั้นตอนการสอนออกเป็น ๖ ขั้นตอน เหตุผล คือ

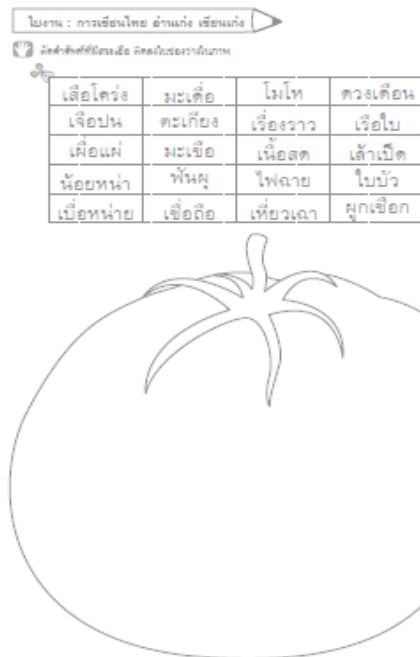
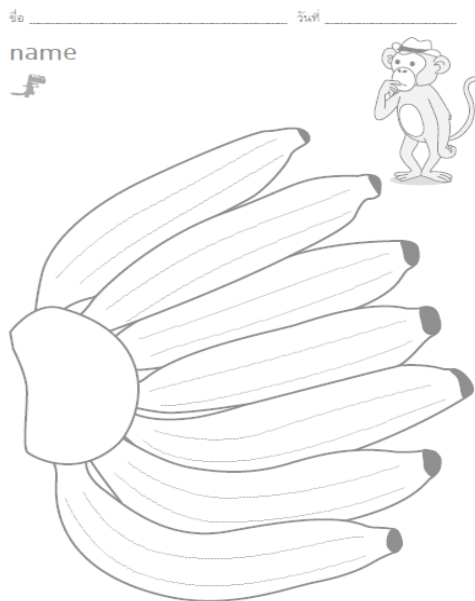
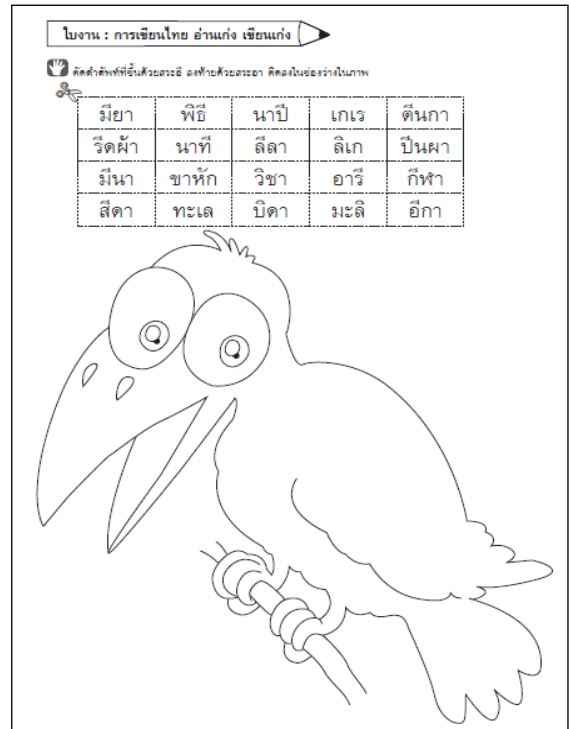
๑. เพื่อให้ครูได้สอนการ “เขียน” ที่ถูกต้องตามวิธีการเขียนอักษรไทยและได้มาตรฐานให้แก่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีเขียนของ นายอรรถพร ดวงเกตุ

๒. เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาไทย ดำเนินการสอนฟัง พูด อ่าน และเขียนตามหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ที่จัดลำดับเนื้อหาไว้สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาไทยซึ่งมีอักษร ๓ หมู่ สระ และวรรณยุกต์ ที่ต้องสอนเรียงตามลำดับจึงจะช่วยให้เด็กเข้าใจภาษาไทยได้ง่ายกว่าการสอนแบบเดิมที่ใช้หนังสือเรียนใบบัว ใบโบกเป็นหลัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทย

ตัวอย่าง GO แบบ ๓ กลุ่ม สรุปลักษณะ ๓ หมู่

ตัวอย่าง GO สรุปรูปร่าง สระ อี และ อา

หมายเหตุ : รับไฟล์ GO ได้จาก e-loader และ เว็บไซต์กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
ในเว็บไซต์ สพป.เชียงราย เขต 1 : www.cri1.go.th

เอกสารอ้างอิง

พรพีไล เลิศวิชา. คู่มือพลิกโฉมโรงเรียนตามแนวคิด BBL, How-To Guide for a BBL school.

เชียงใหม่, ธารปัญญา. 2558.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม ๑ ตอนต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑.

กรุงเทพฯ, อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด. ๒๕๕๗.

อรณพ ดวงเกตุ. ภาษาสวยด้วยมือเรา เอกสารประกอบการพัฒนาการเขียนพยัญชนะไทยที่ถูกต้อง

ได้มาตรฐาน (หลักการเขียน). ส.อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด, เชียงใหม่. ๒๕๕๕.

.....